

Ігор Орестович Ліщинський
академік АЕН України
д-р екон. наук, доц.
ORCID 0000-0003-1602-1677
e-mail: lio@tneu.edu.ua,

Тернопільський національний економічний університет

РОЛЬ МІСТ У ПОЛІТИЦІ ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ЗГУРТУВАННЯ В ЄС

Постановка проблеми. Протягом останніх двох десятиліть політика згуртування (когезії) ЄС знаходиться серед ключових європейських стратегічних програм та важливим фінансовим інструментом допомоги більш відсталим регіонам ЄС. Витоки політики когезії можна спостерігати із 1986 р. (ратифікація Єдиного європейського акту [1]), коли питання співпраці та економічного і соціального гуртування держав ЄС стали лейтмотивом нормотворчого процесу. Але слід відмітити, що на цих ранніх етапах територіальний вимір хоч і проявлявся у низці елементів (як, наприклад, детермінація специфічних умов для відсталіх регіонів), проте основний акцент відводився питанням економічної і соціальної когезії. Однак аспект розвитку міст, а також питання регенераційної політики, поступово виходять на передній план у політичних програмах із територіальної когезії. Зазначені питання урбанізації насамперед пов'язані із аспектами більш збалансованого та гармонійного поширення міських поселень на заданій території. Відмітимо сильну конотацію даного аспекту із параметром «поліцентричності», що «... стимулює регіони і міста, які співпрацюють із сусідніми територіями, розвивати спільні сильні сторони та виявляти потенційні ускладнення задля привнесення додаткової вартості, яка не може бути досягнута окремими регіонами і містами в ізоляції» [2].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням ролі міст у політиці територіальної когезії в ЄС присвячено чимало досліджень. Зокрема аспекти

функціональних міських зон розкриті в працях К. Набілеком, Д. Хамерсом; транскордонні міські зони аналізувались Б. Андерсеном, Б. Сетером; інтегровані стратегії розвитку досліджували К. Глінка, Е. ван дер Цвет та інші.

Метою статті є аналіз основних інструментів забезпечення кооперованого функціонування міст та прилеглих регіонів в контексті імплементації політики територіальної когезії в Європейському Союзі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загалом роль міст (особливо великих) у просуванні процесів територіальної когезії є досить значною і різноплановою на високоурбанізованих територіях, таких як ЄС. Крупні міста є традиційними хабами інновацій і осередками глобальних викликів. Наприклад, міста володіють потенціалом для розширення використання відновлювальної та чистої енергетики, зростання енергозощадження і скорочення емісії CO², оскільки урбанізовані території дозволяють використовувати більш енергоефективні форми житла і транспорту. Міста є тими функціональними зонами, у яких концентрується населення та економічна діяльність і навколо яких організовуються потоки товарів і людей. Вони є вузлами міських мереж різного масштабу – як глобальних, так і регіональних – і в обох випадках міські агломерації є драйверами територіального розвитку і когезії. У цілому можна виокремити принаймні вісім проявів ролі міст для імплементації територіальної когезії із явними взаємозв'язками між собою (табл. 1).

Таблиця 1

Прояви міст в стратегіях територіальної когезії

Компонент	Основна ціль	Важливість для територіальної когезії
1. Поліцентричний і збалансований міський розвиток	Сприяння більш збалансованому поширенню населення на території	– Зростання здатності використовувати територіальний потенціал регіонів; – зменшення негативного впливу надмірної концентрації населення (забруднення, злочинність, надмірний трафік, стрес тощо).
2. Функціональні міські зони	Сприяння територіальній комплементарності	– Зростання територіальної ефективності
3. Інтегрований міський розвиток	Сприяння територіальній ефективності і сталості розвитку	– Підвищення сталості навколишнього середовища; – зростання територіальної ефективності; – покращення процесів територіального врядування
4. Соціально згуртований міський розвиток	Сприяння соціально-економічній когезії	– Зменшення рівня бідності; – скорочення соціальних дисбалансів
5. Міське сполучення	Сприяння територіальній доступності	– Зростання міської мобільності; – підвищення сталості навколишнього середовища
6. Міська морфологія – компактне місто проти міського розширення	Сприяння міській компактності чи міському розширенню	– Зростання територіальної ефективності; – зростання територіального сполучення; – зростання територіальної сталості
7. Міська життєстійкість	Сприяння міській здатності до подолання труднощів	– Зростання територіальної життєздатності; – зростання територіальної сталості
8. Міське планування	Сприяння прогнозованості майбутніх сценаріїв	– Зростання територіальної модернізації; – зростання територіальної організації

Складено автором за Е. Медейросом [3].

Порівнюючи із іншими регіонами світу (насамперед США і Південно-Східною Азією), Європа характеризується менш концентрованою і більш поліцен-

тричною міською структурою (рис. 1), а також густою мережею малих та середніх міст [4]. Проте території із значно вищою від середньої концентрацією економіч-

ної діяльності такі присутні в ЄС (так звані «банани», «пояси» і «пентаграми») і типово характеризуються вищими рівнями соціально-економічного розвитку. А отже, політика міського розвитку має стимулювати територіальну конкурентоздатність території за межами

цих зон, оскільки, як зазначено в Територіальному порядку денному ЄС «... поліцентричний і збалансований територіальний розвиток ЄС є ключовим елементом досягнення територіальної когезії» [5].

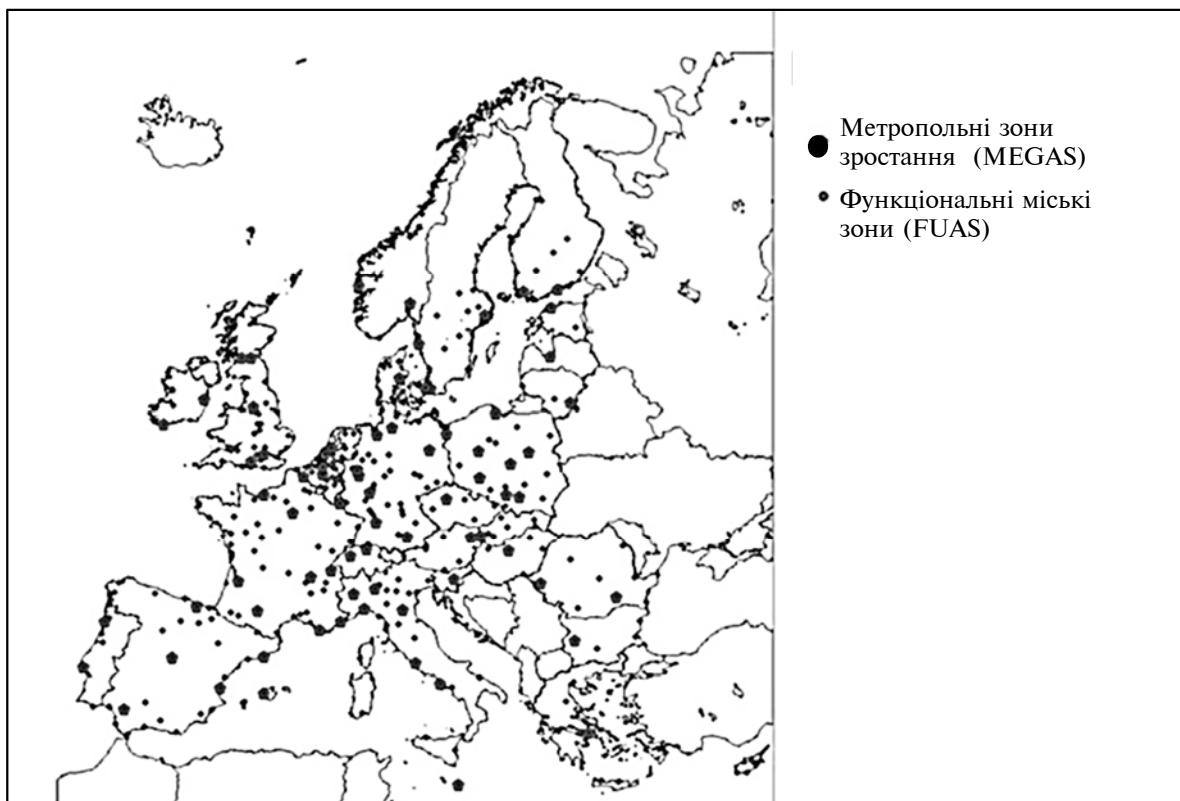

Рис. 1. Міська система ЄС

Сформовано автором за ESPON [2].

До певної міри інтенсифікація подальшої поліцентричності в Європі характеризується значним потенціалом до розквіту регіональної диверсифікації і ендогенного розвитку (а також і територіальної співпраці) як засобів оптимізації розміщення інвестицій і зменшення регіональних диспропорцій, підтримки збалансованих і поліцентричних урбанізаційних структур, сприяння моделям компактних міст і розумному відновленню агломерацій, включаючи запровадження принципів сталого менеджменту природних і культурних ресурсів. Ця стратегічна ціль досягається на рівні всього ЄС насамперед через інтенсифікацію стимулів розвитку для міст другого рівня («*second-tier cities*» у системі ранжування міст) і посилення мереж між містами усіх територіальних рівнів паралельно із підвищенням взаємозалежності міських і сільських зон.

Варто відмітити, що імплементація політики територіальної когезії, як інструменту поширення ролі великих агломерацій, резонує із практичним втіленням концепції «функціональних міських зон» (англ. «*Functional Urban Areas*»). Самі функціональні міські зони можуть розглядатись як своєрідний басейн ринку робочої сили чи приміська структура мобільності, що включає урбанізаційну систему сусідніх міст і сіл, які економічно і соціально залежать від міського центру». Сьогодні такі функціональні міські зони часто переростають національні кордони, що породжує необхідність втілення транскордонного адміністрування. Як бачимо із карт наведених на рис. 1 і 2, емпірична де-

термінація меж існуючих функціональних міських зон відрізняється залежно від методології проведення дослідження, однак їх спільним критерієм є асоціація із крупними міськими агломераціями.

Повертаючись до питання про транскордонні функціональні зони, відмітимо, що при їх розгляді на передній план, окрім комутаційної відстані, виходять аспекти функціональної відстані. Концепція функціональної відстані насамперед стосується відмінностей між регіонами щодо інноваційної діяльності і пов'язана із створенням транскордонних регіональних інноваційних систем [7]. Загалом виділяють три типи транскордонних регіональних інноваційних систем, які є еволюційними етапами розвитку один одного (рис. 3). На найвищому третьому етапі формується симетрична інноваціє-керована система, що типово характеризується відносним різноманіттям і функціональною близькістю у широкому спектрі ділових секторів (окрім функціональних зон із домінуючим сільським профілем). На другому етапі економічна структура характеризується появою синергії і функціональної близькості у декількох ділових секторах (чого не спостерігається на першому етапі); також на цьому етапі зароджується механізм координації інноваційної політики, формується інфраструктура обміну і доступу до знань, інституційне забезпечення інноваційного процесу. Перший і другий етапи можуть спостерігатись і для функціональних зон із сільським профілем.

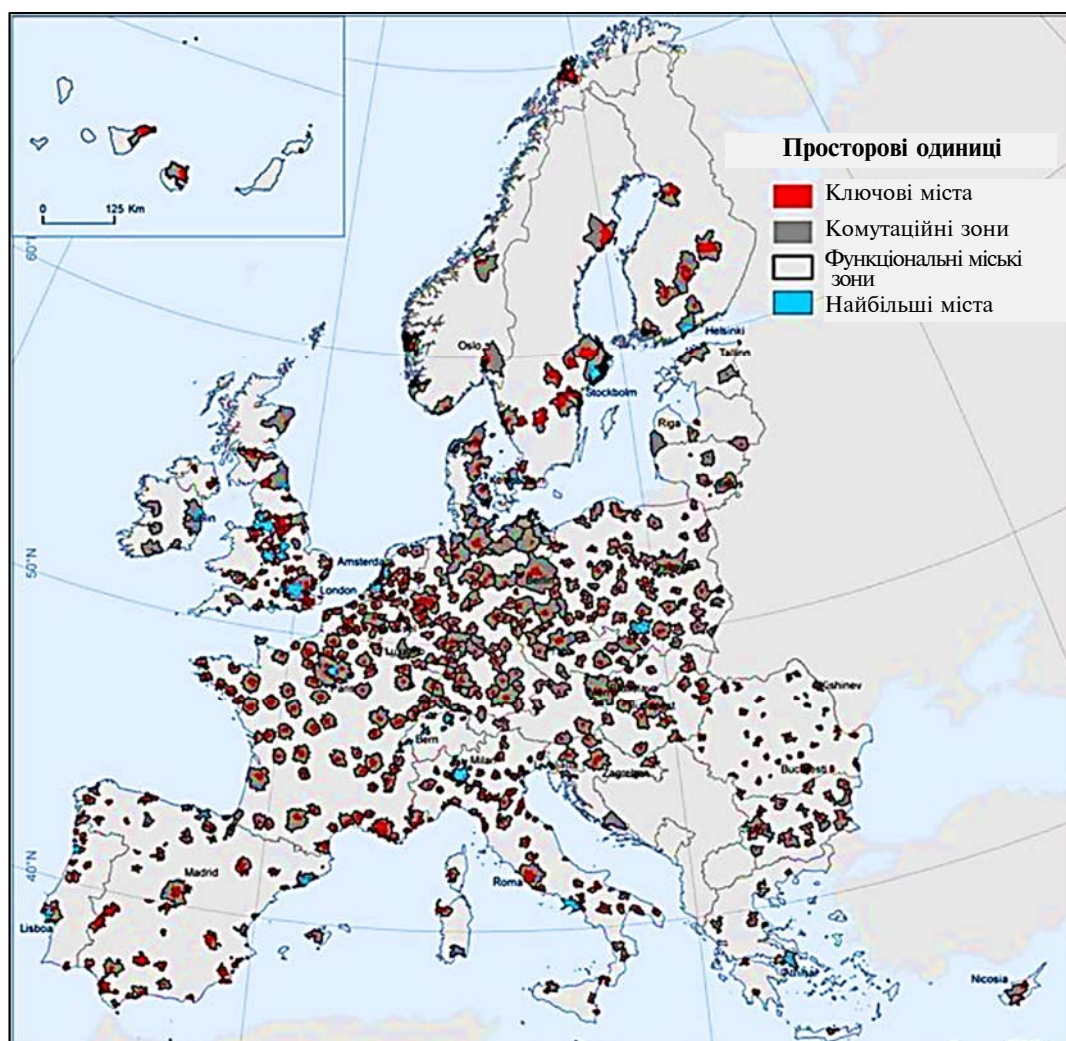

Рис. 2. Поширення функціональних міських зон в ЄС [6]

Емпіричні кейси застосування інструментарію транскордонних функціональних міських зон вдало описані Б. Сетером і співавторами [8] на прикладі внутрішньоскандинавських об'єднань різного рівня інноваційності (туристичний муніципальний альянс, екосистема музичної промисловості, високотехнологічна мережа відновлювальної енергетики і циркулярної економіки). Приклад формування транскордонних функціональних міських зон Норвегії і Швеції може бути корисним для України із врахуванням того факту, що Норвегія не будучи членом ЄС таки зуміла використовувати спільні фінансові інструменти для територіального розвитку.

При імplementації стратегії територіального розвитку важливо виокремити також певні інструменти промоції територіальної когезії саме на рівні великих міст. Серед таких інструментів можна назвати засоби корекції процесів просторового розширення міст, яке сьогодні часто розглядається як важливий чинник надмірного і нераціонального використання енергії [5]. Цей аспект тісно пов'язаний із ширшими стратегіями регіонального планування відповідно до рекомендацій Міського порядку денного ЄС від 2016 р. [9]. Знову ж таки політика розвитку агломерацій повинна бути націлена також на соціально-економічну когезію, сталість навколишнього середовища, здорове врядування, включати заходи міського відновлення тощо.

Окрім вже згаданих заходів слід вказати також на важливість так званих Інтегрованих стратегій сталого розвитку міст (англ. «*Integrated Sustainable Urban Development Strategies*») у процесі імplementації політики територіальної когезії в ЄС. З одного боку, такі стратегії підвищують потенціал досягнення сталості навколишнього середовища; а з іншого боку, за даними обґрунтування програм Інтегрованих територіальних інвестицій ЄС, такі стратегії сприяють оздоровленню процесів територіального врядування, оскільки дозволяють локальним органам влади ініціювати ширші партнерства з іншими локальними суб'єктами економіки і політики [10]. У даному контексті можна навести приклад Польщі, де програма Інтегрованих територіальних інвестицій зарезервована виключно для регіональних адміністративних центрів та їх функціональних зон [11].

Загалом Інтегровані стратегії сталого розвитку були впроваджені на пан'європейському рівні в рамках Політики когезії на 2014–2020 рр. як складова загальної трансформації політичної ідеології і практики на користь застосування місцевого підходу (англ. «*place-based approach*») [12]. Існує три підходи до імplementації Інтегрованих стратегій сталого розвитку міст. Два більш традиційні з них схожі за своєю суттю до інших програм Європейських структурних та інвестиційних фондів та включають розробку Операцій-

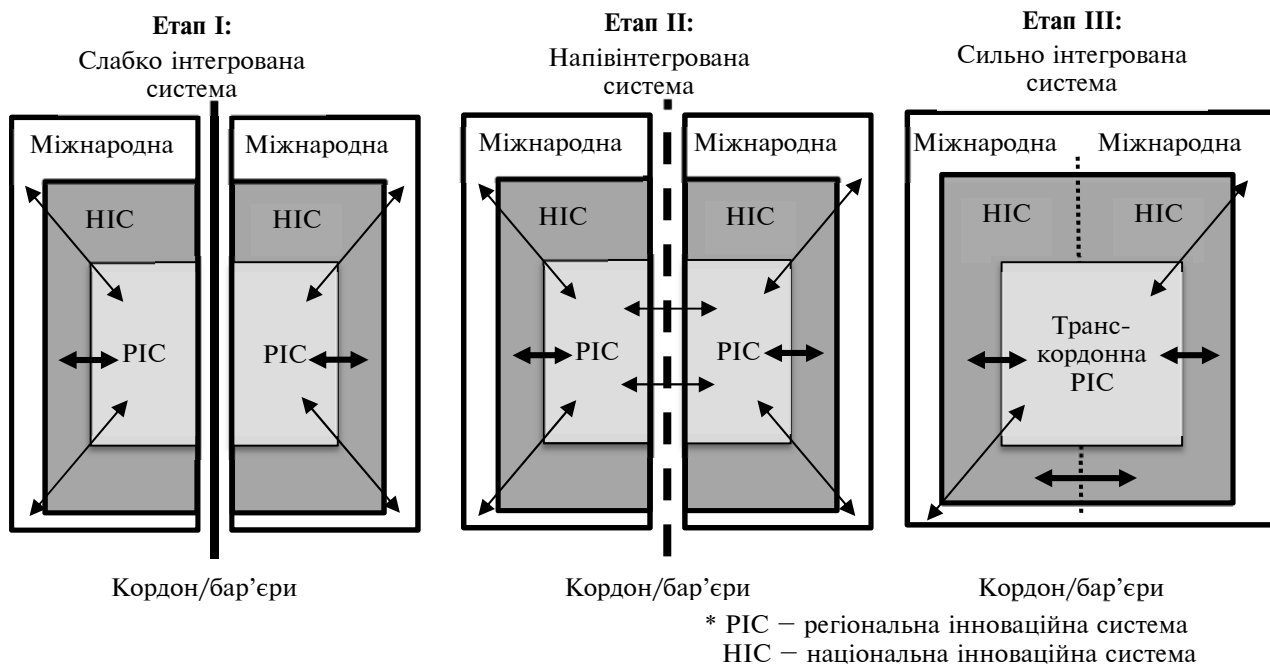

Рис. 3. Рівні транскордонної інтеграції функціональних міських зон [7]

них програм (англ. «Operational Programme, OP») і окремих змішаних Пріоритетних осей (англ. «Priority Axis, PrAxis»). Третій більш сучасний підхід отримав назву стратегії Інтегрованих територіальних інвестицій (англ. «Integrated Territorial Investment, ITI») і служить платформою для інтегрованих тематичних / секторальних проєктів із комбінованими джерелами фінансування (найчастіше із Європейського фонду регіонального розвитку і Європейського соціального фонду). Стратегії ІТІ можуть імплементуватися для підтримки функціональних міських зон (сільських, сільсько-міських, транскордонних) і територій із специфічними географічними особливостями. Ресурси вже згадуваної раніше програми Місцевий розвиток керований громадою (CLLD) також можуть бути залучені для фінан-

сування Інтегрованих стратегій сталого розвитку міст [13].

У рамках нещодавнього дослідження Європейської комісії [14] було виявлено 853 випадки запровадження Інтегрованих стратегій сталого розвитку міст, а також 153 стратегії, які впроваджувались за схемою Інтегрованих територіальних інвестицій і не були віднесені керівництвом держав-членів ЄС до першої групи.

Міський порядок денний ЄС був запущений у 2016 р. з метою досягнення містами «кращого регулювання», «кращого фінансування» і «кращих знань» (табл. 2), а також для досягнення відповідності Цілям сталого розвитку ООН до 2030 р., зокрема в напрямку інклюзивності, безпеки, відновлення і сталого розвитку міст.

Таблиця 2

Засади Міського порядку денного ЄС

Опорні принципи	Завдання
Краще регулювання	– Більш ефективне і когерентне втілення існуючих політичних програм, законодавства та інструментарію ЄС; – не ініціювання нових регулятивних заходів, а радше здійснення неформального впливу на майбутню та поточну регулятивну практику
Краще фінансування	– Ідентифікація, підтримка, інтеграція, та вдосконалення традиційних, інноваційних та зрозумілих для кінцевого користувача джерел фінансування міських зон; – не створення нових чи збільшення бюджету існуючих фондів ЄС, а використання досвіду з більш ефективного використання фінансових можливостей
Кращі знання	– Розвиток бази знань щодо розвитку міських зон та обмін найкращими практичними рекомендаціями та знаннями

Складено автором на основі джерела [15].

Тоді як пріоритети, теми і міждисциплінарні аспекти Міського порядку денного ЄС розроблялись із врахуванням пріоритетів Стратегії ЄС 2020 заради розумного, сталого та інклюзивного зростання (табл. 3).

Нещодавно було оголошено, що сталий та інтегрований розвиток міських зон залишиться одним із пріоритетів на наступний довготерміновий період Політики когезії ЄС 2021–2027 рр. [17]. При цьому під «сталістю» розумітимуть зусилля покликані вирішувати проблематику зміни клімату та збереження

навколишнього середовища (у випадку міст такими аспектами є розвиток зеленої інфраструктури, зменшення викидів в атмосферу і т. п. «Інтегрованість» проявлятиметься у продовженні застосування інструментів, які підтвердили свою ефективність протягом 2014–2020 рр. – стратегії Інтегрованого територіального інвестування та Місцевого розвитку керованого громадою. В якості майбутнього тренду була вказана також необхідність зменшення адміністративного навантаження, а саме спрощення процесу імплементції

Пріоритети Міського порядку денного ЄС та їх вплив на досягнення розумного, зеленого та інклюзивного зростання

Пріоритети Міського порядку денного ЄС	Тип зростання		
	розумне	зелене	інклюзивне
Інноваційні та відповідальні державні трати	X		
Циркулярна економіка	X	X	
Міська мобільність	X	X	X
Робочі місця та розвиток вмінь у локальній економіці	X		X
Цифровий перехід	X		X
Якість атмосфери		X	
Енергетичний перехід		X	
Стале використання земельних ресурсів та природоохоронні рішення		X	
Кліматична адаптація		X	
Доступне житло			X
Інклюзія мігрантів і біженців			X
Міська бідність			X

Складено автором на основі джерела [16].

фондових програм ЄС, що відбуватиметься в рамках цільового орієнтиру «краще регулювання» [18].

Висновки. Отже, протягом останніх 20 років ЄС вдалось розробити свій «*Acquis Urbain*» моделі втілення політики міського розвитку, що ґрунтується на наборі інструментів та областей дій з високими рівнями взаємодоповнюваності та системних ефектів. Європейська модель розвитку системи базувалась в основному на таких аспектах:

- створення та доступність фінансових інструментів підтримки інтервенцій в контексті міського розвитку;
- підтримка експериментальних, інноваційних і демонстративних проєктів;
- промоція створення мереж співпраці між містами;
- створення систем визнання та оцінки належних практик;
- сприяння науковому дослідженню актуальних питань міського розвитку;
- підтримка створення, обміну та забезпечення доступності інформації і знань, необхідних для прийняття рішень у сфері урбанізації;
- прогресивне включення міських питань у різні політики ЄС;
- прогресивне включення галузевих, технологічних, економічних та суспільностратегічних питань ЄС у міську політику.

Манера, на основі якої ЄС прийшов до розуміння та проєктування своїх політичних норм щодо міського життя, стає все більш багатогалузевою, трансполітичною і націленою на узгодження втручання в таких різноманітних сферах, як інфраструктура, мобільність, культура, спадщина, економіка, зайнятість, енергетика, старіння, технології, бідність та соціальне включення і багато інших. Таким чином, зусилля щодо сприяння територіальній згуртованості в ЄС, разом з фінансовими та іншими інструментами, як її підтримки, повинні продовжувати робити акцент на виконанні Міського порядку денного ЄС і переважно бути орієнтованим на функціонування міст та міських систем з метою побудови на їх основі засад регіонального розвитку територій.

Подяка. Ця стаття підготовлена за підтримки програми Еразмус+ Європейського Союзу (модуль Жана Моне 612067-EPP-1-UA-EPPJMO- MODULE «Європейська регіональна політика: баланс локальних, національних та загальноєвропейських інтересів»). Проте підтримка Європейською Комісією публікації цієї статті не є автоматичною підтримкою її

змісту, який відображає лише погляди автора. Комісія не несе відповідальності за будь-яке використання інформації, що наведена в статті.

Список використаних джерел

1. Single European Act. 1986 URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISSUM%3Axy0027>.
2. ESPON. Polycentric territorial structures and territorial cooperation. 2016. URL: <https://www.espon.eu/topics-policy/publications/policy-briefs/polycentric-territorial-structures-and-territorial>.
3. Medeiros E. Territorial Cohesion: the Urban Dimension. 2019. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=cXB_DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR5&dq=implementation+of+eu+territorial+agenda&ots=xKQ7kPyX9d&sig=8HXxPPaNdHkAaGGamtv0qIar6k8&redir_esc=y#v=onepage&q=implementation%20of%20eu%20territorial%20agenda&f=false.
4. The Urban Dimension of EU Policies – Key Features of an EU Urban Agenda. 2014. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/communications/2014/the-urban-dimension-of-eu-policies-key-features-of-an-eu-urban-agenda.
5. Territorial Agenda of the European Union 2020. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=cXB_DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR5&dq=implementation+of+eu+territorial+agenda&ots=xKQ7kPyX9d&sig=8HXxPPaNdHkAaGGamtv0qIar6k8&redir_esc=y#v=onepage&q=implementation%20of%20eu%20territorial%20agenda&f=false.
6. Günther S., Maes J., Raynal J., Thijssen M., Zulfian G., European Commission, Joint Research Centre. Enhancing Resilience of Urban Ecosystems through Green Infrastructure (EnRoute): final report. 2019.
7. Lundquist K.-J., Trippl M. Distance, Proximity and Types of Cross-Border Innovation Systems: a Conceptual Analysis. *Regional Studies*. 2013. Vol. 47, No. 3. P. 450–460.
8. Sæther B., Andersen B. T., Hagen E. Cross-Border Functional Regions and Innovation: Cases from inner Scandinavian Regions. *Territorial Cohesion*. Springer, 2019. P. 91–109.
9. The Urban Agenda for the EU. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.
10. Glinka K. Integrated Territorial Investment as Instrument for Managing Transport Security in Lower Silesia's Largest Cities. *Zeszyty Naukowe. Transport/Politechnika Śląska*, 2017.

11. Kamrowska-Zaluska D., Obracht-Prondzyska H. Implementation of the Integrated Territorial Investments. *Uncovering the Territorial Dimension of European Union Cohesion Policy*. Routledge, 2017. P. 114–126.
12. van der Zwet A., Bachtler J. New Implementation Mechanisms for Integrated Development Strategies in ESIF. *Eur. Struct. Invest. Funds J.* 2018. No 6 (1).
13. Ліщинський І. О. Полюси та осі розвитку в контексті глокалізаційних процесів: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2019. 364 с.
14. van der Zwet A., Bachtler J., Ferry M., [et al.] Integrated Territorial and Urban Strategies-how are ESIF Adding Value in 2014-2020? 2017.
15. European Commission. State of European Cities Report: Cities leading the way to a better future. 2016. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/10/20-10-2016-state-of-european-cities-report-cities-leading-the-way-to-a-better-future.
16. Nabielek K., Hamers D. A. F., Evers D. V. H. Cities in Europe: Facts and Figures on Cities and Urban Areas. PBL, 2016.
17. European Commission. Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council laying down common provisions on the European regional development fund. 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A375%3AFIN>.
18. European Commission. Executive Summary of the Impact Assessment. Accompanying the Document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Establishing the Connecting Europe Facility and Repealing Regulations (EU) No 1316/2013 and (EU) No 283/2014. 2018. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD%3A2018%3A313%3AFIN>.
19. X9d&sig=8HXxPPaNdHkAaGGamtv0qIar6k8&redir_esc=y#v=onepage&q=implementation%20of%20eu%20territorial%20agenda&f=false.
6. Günther S., Maes J., Raynal J., Thijssen M., Zilian G., European Commission, Joint Research Centre (2019). Enhancing Resilience of Urban Ecosystems through Green Infrastructure (EnRoute): final report.
7. Lundquist K.-J., Trippel M. (2013). Distance, Proximity and Types of Cross-Border Innovation Systems: a Conceptual Analysis. *Regional Studies*, Vol. 47, No. 3, pp. 450–460.
8. Sæther B., Andersen B. T., Hagen E. (2019). Cross-Border Functional Regions and Innovation: Cases from inner Scandinavian Regions. *Territorial Cohesion*. Springer. P. 91–109.
9. The Urban Agenda for the EU. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/urban-development/agenda/.
10. Glinka K. (2017). Integrated Territorial Investment as Instrument for Managing Transport Security in Lower Silesia's Largest Cities. *Zeszyty Naukowe. Transport/Politechnika Śląska*.
11. Kamrowska-Zaluska D., Obracht-Prondzyska H. (2017). Implementation of the Integrated Territorial Investments. *Uncovering the Territorial Dimension of European Union Cohesion Policy*. Routledge. P. 114–126.
12. van der Zwet A., Bachtler J. (2018). New Implementation Mechanisms for Integrated Development Strategies in ESIF. *Eur. Struct. Invest. Funds J.* No 6 (1).
13. Lishchynskyy I. (2019). Poliusy ta osi rozvytku v konteksti hlokalizatsiynykh protsesiv: monohrafiya. [Poles and Axes of Development in the Context of Glocalization Processes: a monograph.]. Ternopil: TNEU. 364 p. [in Ukrainian].
14. van der Zwet A., Bachtler J., Ferry M., [et al.] (2017). Integrated Territorial and Urban Strategies-how are ESIF Adding Value in 2014-2020?
15. European Commission (2016). State of European Cities Report: Cities leading the way to a better future. Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2016/10/20-10-2016-state-of-european-cities-report-cities-leading-the-way-to-a-better-future.
16. Nabielek K., Hamers D. A. F., Evers D. V. H. (2016). Cities in Europe: Facts and Figures on Cities and Urban Areas. PBL.
17. European Commission (2018). Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council laying down common provisions on the European regional development fund. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A375%3AFIN>.
18. European Commission (2018). Executive Summary of the Impact Assessment. Accompanying the Document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Establishing the Connecting Europe Facility and Repealing Regulations (EU) No 1316/2013 and (EU) No 283/2014. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=SWD%3A2018%3A313%3AFIN>.

References

1. Single European Act (1986). Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=LEGISUM%3Axy0027>.
2. ESPON (2016). Polycentric territorial structures and territorial cooperation. Retrieved from <https://www.espon.eu/topics-policy/publications/policy-briefs/polycentric-territorial-structures-and-territorial>.
3. Medeiros E. (2019). Territorial Cohesion: The Urban Dimension. Retrieved from https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=cXB_DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR5&dq=implementation+of+eu+territorial+agenda&ots=xKQ7kPyX9d&sig=8HXxPPaNdHkAaGGamtv0qIar6k8&redir_esc=y#v=onepage&q=implementation%20of%20eu%20territorial%20agenda&f=false.
4. The Urban Dimension of EU Policies – Key Features of an EU Urban Agenda (2014) Retrieved from https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/communications/2014/the-urban-dimension-of-eu-policies-key-features-of-an-eu-urban-agenda.
5. Territorial Agenda of the European Union 2020. Retrieved from https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=cXB_DwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR5&dq=implementation+of+eu+territorial+agenda&ots=xKQ7kPyX9d&sig=8HXxPPaNdHkAaGGamtv0qIar6k8&redir_esc=y#v=onepage&q=implementation%20of%20eu%20territorial%20agenda&f=false.

Стаття надійшла до редакції 30.03.2020
Прийнято до друку 14.04.2020

Формат цитування:

- Ліщинський І. О. Роль міст у політиці територіального згуртування в ЄС. *Вісник економічної науки України*. 2020. № 1 (38). С. 46–51. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).46-51](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).46-51)
- Lishchynskyy I. O. (2020). Cities and the policy of territorial cohesion in the EU. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, 1 (38), pp. 46–51. doi: [https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1\(38\).46-51](https://doi.org/10.37405/1729-7206.2020.1(38).46-51)